

Urban Belina

BITKA ZA PROSTOR

Dom je večznačen tekst, ki skozi različne pristope k branju ponuja številne interpretacije. Na prvi pogled se zdi vsebina zgolj še ena izmed variacij na temo odnosa med materjo in hčerjo, ki se v bitki za prostor vrti v izčrpavajočem ritmu borbe osebnih moči proti navidez neizogibnemu psihološkemu propadu prvega ali drugega lika. Vsebino je možno interpretirati s prepoznavanjem vloge konteksta – forme, s čimer se ob nadalnjem branju odstre večplastnost dela.

Mikrokozmos doma, hiše in v njej bivajočih žensk v prvem delu teksta sledi ravni časovni liniji, v katero so umeščeni pretanjeni psihološki portreti v maniri tradicionalne gledališke forme, v drugem delu pa doživi pretres odgrinjanja gledališke iluzije. Na sceno vkorakajo gledališki delavci in prehod v drugi

del teksta se naznani z Mirinim začasnim preskokom iz igralске interpretacije v priovedovanje.

Pravilna dramska struktura je grobo odrezana, po hitrem časovnem preskoku se znajdemo v prostoru dekonstrukcije, ki ne nudi več možnosti enosmerne interpretacije in onemogoči nadaljnji enoznačen psihološko utemeljen razvoj likov. Avtorica nas s subverzivno taktiko sprva zavede v prepričanje o psihološki naravnosti drame, a po omenjenem prerezu se razvoj likov spremeni v "variacije na isto temo". Časovni liniji ni več mogoče jasno slediti, saj se, ob rušenju dramske forme, razsloji v množino časov, ki soobstajajo, ne da bi mogli določiti verjetnost njihovega dejanskega obstoja. Kmalu po začetku dekonstrukcije je v dogajanje vpeljan trop psov, ki vnese v prostor element novega. Stvori se eden izmed elementov konfuzije, s katero avtorica vzpostavlja možnost razsloja, rušenja časa, psihološke utemeljenosti ravnanj likov in čisto na koncu tudi odrske iluzije.

Razslojenost gradnikov forme vzpostavlja mnogoznačnost simbolnih interpretacij teh ravni, navidezna konfuznost drugega dela pa se, ob podrobнем pregledu, razgrne kot pretanjena mreža ključnih podob, ki podpirajo različne ravni interpretacije teksta in hkrati ponujajo dovolj odprtega prostora za svobodno gibanje. Navidez zgolj psihološko utemeljen odnos mati – hči tako na simbolni ravni odpira družbeni okvir igre moči konzervativnih in liberalnih struj. Odnos mati – hči v kombinaciji s tropom psov (katerakoli izmed nevključenih združb) pa zrcali integracijske vzorce, ki pod-

preginjalom navidezne dobronomernosti skrivajo represivne postopke. Mira pokliče pse v hišo, nato pa jih usmerja v polje norme, nezmožna prepoznati njihovo drugačnost jih poskuša ukrojiti po predpisani podobi.

Razpad gledališke forme ni zgolj avtoričin postopek raziskovanja različnih možnosti gledališkega izraza, s preudarno natančnostjo ga uporablja kot podporni steber za prikazovanje zgodbe o tranziciji sistemov moči. Z razkritjem prave identitete Pisateljice in Režiserja se vzpostavi konflikt med dramskimi liki in "zakonom" kreatorjev gledališke izkušnje. Hiša muzej se ob popolni dekonstrukciji forme, po vdoru oblasti v navidezni svet, napolni s konfliktnimi situacijami, fizično razdre do golega odra in kliče po reorganizaciji prostora, tako odrskega kot družbenega. Ponuja možnost prehoda, mostu v posttranzicijski čas; izničenje odrskega prostora pa nikakor ni izenačeno z izničenjem gledališke iluzije, publika še vedno spreminja predstavo; prazen oder je prostor razrešenih konfliktov, liki so počasi sami ali pod prisilo zapustili oder, trop psov pa izkoristi možnost, da začne realizirati lastne individualnosti; iz skupine "neprilagojenih" se izluščijo različni posamezniki, ki obetajo razgrnitev lastnih zgodb. Zgolj obetajo, njihova prihodnost ostaja nejasna, prešli so most časov in se znašli v prostoru, ki nosi zgolj zasnov lastne formacije. Poti so odprte.

Prizor iz vaje: Iva Zupančič

